

УДК 341.123 : 323.28 (470+571)

М. Й. Шлеймович

**МІСЦЕ ООН В РОСІЙСЬКІЙ КОНЦЕПЦІЇ БОРОТЬБИ З
МІЖНАРОДНИМ ТЕРОРИЗМОМ
(28 ЧЕРВНЯ 2000 – 11 ВЕРЕСНЯ 2001 Р.)**

Серед численних факторів, що формують сучасну систему міжнародних відносин, своє місце займає міжнародний тероризм. Поряд із іншими глобальними викликами, що давно вже були кинуті людству, він представляє явище соціального порядку, породжене гострими протиріччями у відносинах на різних рівнях взаємодії. Каталізатором терористичної діяльності можуть виступати культурні (релігійні, мовні, етнічні), расові, політичні, економічні і, навіть, особистісні чинники.

Та незважаючи на строкатість причинного кола тероризму, у будь-якому випадку можна спостерігати одну спільну рису в його генезисі: наявність тривалого протистояння спільнот, одна з яких користується абсолютною перевагою у військово-політичній сфері і не вважає за необхідне врахувати інтереси свого більш слабого опонента. Отже, тероризм може розглядатися, щонайменше, у двох вимірах. По-перше – як політична акція з метою залякування слабого. І по-друге – як дія, спрямована на привертання уваги ("напоумлення") спільноти, що здійснює тиск.

У будь-якому випадку тероризм – явище, породжене асиметрією міжсуб'єктної взаємодії, а отже – ґрунт для терористичної традиції закладений нерівністю, яка все ще існує у відносинах між людьми, групами і навіть між націями.

В цьому плані неабиякого значення для світової спільноти набувають спроби колективного вирішення широкого кола проблем, і зокрема – в рамках Організації Об'єднаних Націй, яка своєю метою обрала планомірну реалізацію принципів рівності та запобігання насильству на світовій арені. Але, як міжнародна організація, ООН має чимало слабких місць, одне з яких – залежність від політичної волі країн, діяльність яких складає зміст роботи цієї міжнародної установи.

Серед найбільш відомих держав з тих, що беруть активну участь в діяльності ООН, важливе місце посідає Російська Федерація, котра, як правонаступниця СРСР, зберегла "привілейоване місце" в Організації, є постійним членом Ради Безпеки, інших її органів з обмеженим доступом для багатьох інших держав-членів. Історичний досвід Росії особливо цікавий тим, що він дозволяє їй відчувати себе і як націю, що здійснює певний тиск на оточуючі народи, і як країну, яка сама знаходиться під пресингом більш сильних конкурентів. Можливо, саме тому проблема рівності держав перед визнаним міжнародним правом і принципами,

закладеними в Статуті ООН, привертає останнім часом особливу увагу як наукової громадськості, так і представників політичної еліти.

З огляду на зазначене, можна упевнено говорити про надзвичайну суспільну та наукову актуальність теми, обраної для дослідження.

Українська історіографія проблематики, пов'язаної з ООН, представлена цілою плеядою дослідників, серед яких можна згадати В. С. Бруза, С. В. Віднянського, Б. М. Гончара, В. Г. Ціватого та інших видатних науковців, більшість з яких мають значний досвід дипломатичної роботи – у тому числі й в рамках ООН [1–3; 25]. Незважаючи на те, що спеціального дослідження з історії політики контртерористичної політики Росії в ООН в українській історіографії не існує, вона містить значні здобутки як з історії ООН, так і з різноманітних аспектів історії і актуальних проблем міжнародних відносин. Дані роботи містять багатий фактичний матеріал, і, що не менш важливо, певний арсенал використовуваних вітчизняними вченими методів вивчення даної проблематики, посилання на важливі корпуси джерел тощо. І стаття Б. І. Гуменюка, і роботи Б. М. Гончара та його вихованки Ю. М. Боголій, містять цінні дороговкази і приклади сучасної методики організації науково-історичних і політичних досліджень з історії міжнародних відносин, дипломатії і, в тому числі, ООН [23, 24]. Ураховуючи тривалий досвід України як члена цієї організації (у складі СРСР, а пізніше – як незалежної держави), не можна дивуватися міцним традиціям в розробці даного кола питань. Лише на кафедрі міжнародних організацій і дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка протягом 1991–2008 рр. було захищено більше 10 кандидатських дисертацій, присвячених різним ділянкам даного предметного поля [25]. Це роботи Г. Д. Хоменко, В. М. Грабажей, В. О. Пахіль, О. В. Балдинюк, А. В. Німченко. В 2008 р., у відповідь на потребу часу, світ побачила дисертація М. Я. Гуцмана "Роль ООН у боротьбі проти міжнародного тероризму".

Важливий внесок зробила також і кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики того ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, де були підготовані дисертації В. Я. Тарасенко, С. Б. Буряка, А. Т. Чепусова, Н. Бурунду, С. А. Муссаям, А. Х. Мехді, та ін. На кафедрі протягом 65 років її діяльності було захищено більше 120 (!) кандидатських і докторських дисертацій, присвячених вивченню історії і актуальних проблем міжнародних відносин. Консультантами здобувачів стали відомі сьогодні дослідники Г. М. Цветков, В. А. Манжола, М. М. Білоусов, О. А. Коппель, В. В. Копійка, В. Ю. Крушинський та ін.

Окрім даних колективів, а також кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн КНУ імені Тараса Шевченка під керівництвом згадуваного вже професора Б. М. Гончара, у виховання молодих дослідників даного профілю свій внесок робить і відділ всесвітньої історії та міжнародних відносин Інституту історії України НАН України

на чолі з професором С. В. Віднянським. Зокрема, в 2009 р. в Дипломатичній академії України МЗС України було захищено роботу І. О. Гончаренка "Діяльність ООН та ОБСЄ у врегулюванні конфліктів на пострадянському просторі (90-і роки ХХ ст.)", яка виконувалася у відділі під керівництвом професора В. М. Матвієнко.

Звичайно, названими науково-дослідними колективами не обмежується наукова спільнота, що успішно розробляє різноманітні аспекти історії і актуальних проблем розвитку ООН. Але, незважаючи на те, що в Україні вивчення історії ООН і суміжних проблем зазнало значного розвитку, діяльність російської дипломатії в ООН з проблеми протидії міжнародному тероризму залишилася поза увагою вітчизняних дослідників, що зумовило необхідність продовження історіографічного пошуку.

У російській історіографії також приділялася увага цим проблемам [4–12]. Але й вони не містять спеціальних досліджень історії політики Росії в ООН з проблеми боротьби з міжнародним тероризмом.

Ураховуючи сумарний здобуток радянської, а згодом – української та російської історіографії, можна констатувати, що необхідний ґрунт для подальшої розробки даної проблематики вже сформовано. Зокрема, доволі тонко розроблене поняття міжнародного тероризму, як специфічного різновиду цього складного феномену, який, відповідно, потребує специфічної реакції. Разом з тим, жодної спеціальної роботи, присвяченої вивченню контртерористичної політики Росії в ООН, ми не зустріли.

Це вимагає залучення додаткових, документальних матеріалів. Зокрема, інформаційну базу з вивчення даної проблематики можуть значно збагатити документальні матеріали, опубліковані в збірниках документів, а також на офіційних інтернет-сайтах Організації Об'єднаних Націй та Міністерства закордонних справ Російської Федерації [13–22]. Загалом ці матеріали носять офіційний характер – це тексти міжнародних конвенцій, угод, заяв представників Російської Федерації в ООН та інших посадових осіб з кола питань, яке тематично включається до проблематики дослідження.

Навіть ураховуючи ту обставину, що перелічені документальні матеріали загалом характеризуються як офіційні й у зв'язку з цим вони здатні найбільш адекватно відобразити лише офіційний бік справи та неспроможні, по суті, розкрити "закулісні" моменти, що супроводжують процес прийняття важливих рішень міжнародного значення, даний корпус джерел дозволяє зробити реконструкцію дуже важливого фрагменту світової історії.

Таким чином, огляд наявних джерел та літератури свідчить про наявність необхідних умов для реалізації дослідницького проекту, *метою* якого виступає реконструкція, на основі аналізу існуючої літератури та опублікованих документів, історії антитерористичної

діяльності російської дипломатії в рамках роботи Організації Об'єднаних Націй наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Для реалізації зазначеної мети, урахувуючи сучасний стан дослідження даної теми, на першому етапі достатньо застосувати позитивістську методологію, зосередившись на відтворенні наскрізної хронології і виявленні найважливіших подій (в оцінці творців досліджуваних документів) в контексті обраної для вивчення проблематики.

Суттєвими для визначення хронологічних меж дослідження стала ротація правлячої еліти в Російській Федерації – передача повноважень Президента Росії В. В. Путіну. Для росіян і всього світу ця подія стала поворотною у багатьох значеннях, знаменувала початок нової епохи, зміну в динамізмі просування свіжих ідей у внутрішній і зовнішній політиці. 28 червня 2000 р. Президентом В. В. Путіним була затверджена нова редакція Концепції зовнішньої політики Росії. Цей документ відобразив офіційне російське бачення внутрішніх та зовнішніх загроз, які виникли в процесі трансформації міжнародного статусу Російської Федерації в перше десятиріччя після розпаду СРСР.

До того ж, сам факт прийняття нової Концепції зовнішньої політики, а не, наприклад, поправок та змін уже прийнятого документу, свідчить про рішучі наміри принципового реформування зовнішньополітичного курсу, що, звичайно, мало супроводжуватися переосмисленням існуючого арсеналу засобів реагування на відповідні виклики [13].

Також у січні 2000 р. була прийнята Концепція національної безпеки. Серед серйозних загроз національній безпеці Російської Федерації виступив і тероризм, оскільки, як зазначається в документі, міжнародним тероризмом розв'язана відкрита кампанія, яка має на меті дестабілізувати ситуацію в Росії [14]. Особливо важливо тут підкреслити акценти на "міжнародну" сутність загрози, з якою зіткнулося російське суспільство в той час.

У цілому оцінюючи події, які склали міжнародно-політичний фон для зазначених кроків нового керівництва країною, можна погодитися з тезою, яка міститься в даному документі. Дійсно, міжнародні обставини початку ХХІ ст., уже давно вимагали як переосмислення загальної ситуації, що складалася навколо Російської Федерації, так і порушення питання вибору пріоритетів у російській зовнішній політиці та можливостей її ресурсного забезпечення.

У Концепції зазначалося, що одночасно із "зміцненням міжнародних позицій Російської Федерації проявились і негативні тенденції" [13]. Не виправдали себе деякі розрахунки, пов'язані з формуванням нових рівноправних, взаємовигідних, партнерських відносин Росії з оточуючим світом", як це припускалось в "Основних положеннях концепції зовнішньої політики Російської Федерації",

затверджених розпорядженням Президента Російської Федерації від 23 квітня 1993 р., та в інших документах.

Але необхідність рішучих відповідей на існуючі виклики не виключала збереження низки принципових, передусім, ціннісних, орієнтирів.

Так, вищим пріоритетом зовнішньополітичного курсу Росії визначається захист інтересів особистості, суспільства та держави. У рамках цього процесу головні зусилля повинні бути спрямованими на досягнення наступних основних цілей:

- забезпечення надійної безпеки країни, збереження та зміцнення її суверенітету та територіальної цілісності, авторитетних позицій у світовому товаристві;
- створення сприятливих зовнішніх умов для поступового розвитку Росії, підйому її економіки, підвищення рівня життя населення, успішного проведення демократичних перетворень, зміцнення основ конституційного ладу, дотримання прав та свобод людини;
- формування поясу добросусідства по периметру російських кордонів, сприяння усуненню існуючих та попередження виникнення потенційних зон напруженості та конфліктів у прилеглих до Російської Федерації регіонах;
- пошук згоди та співпадаючих інтересів із зарубіжними країнами і міждержавними об'єднаннями в процесі вирішення завдань, визначених національними пріоритетами Росії, будівництво на цій основі системи партнерських та союзницьких відносин, покращення умов та параметрів взаємовідносин;
- усебічний захист прав та інтересів російських громадян і співвітчизників за кордоном;
- сприяння позитивному сприйняттю Російської Федерації у світі, популяризації російської мови і культури народів Росії в іноземних державах тощо.

Вказані позиції свідчили про репрезентацію великодержавних амбіцій, які стали активно просуватися В. В. Путіним. В такій композиції можна було б сміливо казати навіть про відродження відверто імперського духу Росії, але в числі найважливіших засобів реалізації вказаних пунктів оголошувався типово антиколоніальний важіль – дії через посередництво ООН. В документі зазначалося, що вплив на загальносвітові процеси мають бути виключено в "інтересах формування стабільного, справедливого та демократичного світового порядку, заснованого на загальновизнаних нормах міжнародного права, **включаючи насамперед цілі та принципи Статуту ООН** (виділення. – *М. Ш.*), на рівноправних та партнерських відносинах між державами" [13].

Аналіз стану міжнародного середовища в Концепції носить переважно констатуючий характер. Визнається, наприклад, що трансформація міжнародних відносин, припинення конфронтації та

послідовне переборювання наслідків холодної війни, просування російських реформ... суттєво розширили можливості співробітництва на світовій арені [13].

Водночас документ визначає й коло проблемних моментів, які не дуже відповідають інтересам РФ: посилення тенденцій до створення однополярної структури світу при економічному та силовому домінуванні США; схильність окремих націй до вирішення принципових питань міжнародної безпеки зі ставкою на західні інститути та форуми обмеженого складу; послаблення ролі Ради Безпеки ООН та ін. [13].

Російська зацікавленість в підтримці і посиленні ролі ООН в управлінні світовими процесами в документі простежувалася "червоною смугою". І, в першу чергу, ця необхідність пов'язувалася з виникненням низки глобальних загроз, подолання яких, на думку російських лідерів, не виглядало можливим без консолідації світової співдружності в цілому. А це, в свою чергу, ускладнювалося "обмеженістю ресурсного забезпечення зовнішньої політики Російської Федерації", що заважало успішному відстоюванню її зовнішньоекономічних інтересів, звужувало рамки її інформаційного та культурного впливу за кордоном [13].

Ось чому головним центром врегулювання міжнародних відносин у XXI ст., на думку авторів нової Концепції, повинна була залишатись Організація Об'єднаних Націй. І серед головних завдань зовнішньополітичного відомства РФ зазначалася рішуча протидія всім спробам принизити роль ООН та її Ради Безпеки у світових справах.

Більше того, на думку політичного керівництва Росії, необхідне було посилення консолідуючої ролі ООН у світі. І шлях до цього визначається через:

- неухильне дотримання стрижневих принципів Статуту ООН, включаючи збереження статусу постійних членів Ради Безпеки ООН;
- раціональне реформування ООН, яке б мало на меті розвиток її механізму швидкого реагування на події, що відбувалися у світі... зі збереженням непохитності права вето постійних членів РБ ООН;
- подальше збільшення ефективності Ради Безпеки ООН, яка мала нести головну відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки, надання цьому органу більшого значення за рахунок включення до його складу нових постійних членів, у першу чергу авторитетних держав, що розвиваються.

Реагування на конфліктні ситуації у світі та реалізація політики примирення у випадках хронічних міжнародних конфліктів також визначаються в документі єдино вірними лише через інструменти, розроблені в рамках ООН.

Зокрема в документі зазначається, що "Росія виходить з того, що тільки Рада Безпеки ООН має право санкціонувати застосування сили, маючи метою примушення до миру; що застосування сили як порушення Статуту ООН є нелегітимним та загрожує стабільності всієї системи міжнародних відносин..." [13]. Неприйнятними також оголошувалися

спроби запровадити в міжнародний обіг концепції типу "гуманітарна інтервенція" та "обмежений суверенітет" з метою виправдання односторонніх силових акцій в обхід Ради Безпеки ООН... "Пошук конкретних форм реагування міжнародного суспільства на різні гострі ситуації, – зазначалося в документі, – повинен вестись ... на основі чіткого дотримання норм міжнародного права та Статуту ООН" [13].

Таким чином, аналіз базового офіційного документа, який мав врегулювати зовнішньополітичний курс РФ, свідчить про те, що вузловим елементом у зовнішньополітичній стратегії Російської Федерації з 2000 р. стала всебічна підтримка і зміцнення позицій ООН як єдиного колегіального органу, що має виключне право на вирішення міжнародних суперечок, у тому числі й військовим шляхом.

Отже, Організація Об'єднаних Націй зайняла одне з ключових місць у Концепції зовнішньої політики Російської Федерації, і, зокрема, у стратегії боротьби з міжнародним тероризмом.

Оцінюючи ООН як головний орган протидії міжнародним загрозам, російська дипломатія спрямовувала значні зусилля на активну участь у роботі цієї установи, дієво залучалася до обговорення всіх найважливіших питань, які виникали, зокрема, у контексті боротьби з міжнародним тероризмом.

Так, 13 листопада 2000 р. на засіданні VI Комітету 55-ї сесії ГА ООН з пункту 166 порядку денного "Заходи з ліквідації міжнародного тероризму" виступав представник Російської Федерації С. М. Карєв. У його виступі можна було побачити серйозну занепокоєність виникненням нової дуги терористичної активності: Балкани – Близький Схід – Кавказ – Центральна Азія – Афганістан. При цьому афганські території, які знаходилися під контролем талібів, виявились основним регіоном світу, звідки, згідно з думкою оратора, виходила загроза міжнародного тероризму. На думку доповідача, це, а також "зростаюча консолідація терористичних структур по всьому світу", поклали на ООН ще більшу відповідальність з мобілізації міжнародного потенціалу протидії тероризму [15]. Правову підставу для даної роботи російська сторона вбачала у резолюції 1269 Ради Безпеки: не повинно бути ніякої підтримки або притулку терористам, покарання за кожний терористичний акт має бути невідворотним.

С. М. Карєв відзначив, що Росія надала велике значення успішному завершенню роботи над проектом Конвенції про боротьбу з актами ядерного тероризму, привітала початок практичного обговорення наданого Індією проекту Всеохоплюючої конвенції про боротьбу з тероризмом, яка була покликана заповнити порожні місця в правовому режимі антитерористичного співробітництва.

Також у доповіді робилася спроба привернути увагу до того, що в 90-і рр. XX ст. Росія зіткнулась з жахливими за своєю жорстокістю проявами тероризму. За словами С. М. Карєва, факти свідчили про те, що силами міжнародного тероризму була розпочата спроба перетворення

Чечні, як суб'єкту Російської Федерації, на свій форпост, плацдарм для нових атак, і не тільки проти Росії. Цим мотивувалися як російська солідарність з усіма країнами, що постраждали від міжнародного тероризму, так і ряд правотворчих та адміністративно-військових заходів, які стосувалися питань організації боротьби з тероризмом на найближчі роки [15].

На 55-й сесії Генеральної Асамблеї була прийнята Конвенція проти транснаціональної злочинності, що Росія вважала великим успіхом ООН. Також були прийняті додаткові протоколи до Конвенції з таких актуальних проблем, як торгівля людьми та незаконний ввіз мігрантів [16]. Процес вступу цих документів у силу повинен був розпочатися на конференції, яка скликалась у Палермо 12–15 грудня ц.р. для підписання Конвенції та протоколів, що їх доповнювали [17].

Росія висловила готовність до конструктивної взаємодії на антикримінальному фронті зі всіма державами та міжнародними організаціями. 11 грудня Секретар Ради Безпеки Російської Федерації Сергій Іванов перед візитом до Італії зробив заяву, в якій наголосив, що об'єднання світового товариства в боротьбі проти міжнародного тероризму є особливо важливим. Він очолив російську делегацію, яка взяла участь у Політичній конференції високого рівня, відкритій 12 грудня в Палермо та скликаній для підписання Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності [18].

У ході Саміту та Асамблеї тисячоліття ООН Президент Російської Федерації В. В. Путін та російський Міністр закордонних справ І. С. Іванов знову підтвердили принципову позицію країни в тому, що в умовах зростаючої консолідації терористичних структур по всьому світу на ООН покладена ще більша відповідальність з мобілізації міжнародного потенціалу протидії тероризму. Ця робота мала, зокрема, сприяти втіленню в життя принципів, які були закладені в резолюції 1269 Ради Безпеки [19].

30 квітня 2001 р. Рада Безпеки ООН рішуче засудила скоєний двома днями раніше напад на македонський військовий та поліцейський персонал, у результаті якого 8 людей загинуло та 6 було поранено, а також усі акти насилля, які були скоєні албанськими збройними екстремістами на півночі Республіки Македонія. Від імені членів Ради її Голова закликав до негайного припинення подібних актів, які представляли собою загрозу Македонії й усьому регіону та до повного виконання резолюції 1345 РБ ООН. Члени ООН засудили всіх, хто вдається до насилля та тероризму, підтримує екстремізм, створює напруження, кидає виклик нормам міжнародного права та намагається протистояти процесам демократизації та примирення в Македонії.

Росія повністю поділяла та підтримувала жорстку реакцію РБ ООН на тривалу терористичну діяльність албанських екстремістів та сепаратистів. У відповідному інформаційному повідомленні МЗС Росії було висловлено переконаність в тому, що "протидіяти подальшому

розповсюдженню загрози тероризму та войовничого екстремізму можна тільки шляхом рішучих дій міжнародного товариства на основі повного та неухильного дотримання резолюції 1244, 1345 та інших рішень РБ ООН, які підтверджують суверенітет та територіальну цілісність держав балканського регіону" [20].

4 червня 2001 р. відбулася зустріч Міністра закордонних справ Російської Федерації І. С. Іванова із заступником Генерального секретаря ООН, керівником Віденського відділення Організації та Управління ООН з контролю над наркотиками та попередженню злочинності П. Арлаккі, який знаходився в Москві у зв'язку з проведенням Міжнародної науково-практичної конференції з проблем "тіньової" економіки та боротьби з відмиванням (легалізацією) доходів, які були отримані злочинним шляхом (Санкт-Петербург, 5–6 червня 2001 р.). У ході бесіди були обговорені питання взаємодії Росії з ООН у боротьбі з міжнародним тероризмом, організованою злочинністю та незаконним обігом наркотиків [21].

5 червня Російська Федерація висловила вдячність Групі експертів під головуванням посла Хайле Менкеріоса за підготовку у відповідності до резолюції 1333 доповіді стосовно засобів контролю за ембарго на постачання зброї та закриття таборів з підготовки терористів на території Афганістану, яку контролювали таліби. Після уважного вивчення змісту доповіді було підтримано головний її висновок про необхідність створення моніторингового механізму з контролю за здійсненням вимог резолюції 1333.

Росія також підтримувала думку про те, що санкції по відношенню до талібів повинні здійснюватись у нерозривному зв'язку з іншими рішеннями ООН, які були націлені на забезпечення миру та стабільності в Афганістані. Найсерйознішу увагу російські дипломати приділяли необхідності й далі зберігати адресний характер санкцій, щоб вони не призвели до погіршення життя простих афганців, не заважали наданню гуманітарної допомоги [22].

Окрім Афганістану, увагу російського представництва в ООН приковували проблема мирного врегулювання в Косово, а також циклічні загострення близькосхідної проблеми. Обидва проблемні кола також були пов'язані з проблемами боротьби з міжнародним тероризмом, консолідацією зусиль ООН у вирішенні цих складних питань.

Отже, наведених прикладів, на наш погляд, достатньо для того, щоб скласти доволі точне уявлення про зміст російської дипломатичної роботи ООН по проблемі боротьби з міжнародним тероризмом.

У 2000–2001 рр. російська дипломатія брала активну участь у контртерористичній діяльності ООН. Як ліквідація діючих "гарячих точок", так і робота на перспективу (в рамках підготовки і просування міжнародно-правових актів з протидії міжнародному тероризму, закріпленні ролі ООН як головного арбітра міжнародних суперечок і т.д.)

знаходили своє місце в роботі російського представництва в ООН. У цьому контексті необхідно відзначити обговорення ООН заходів з протидії міжнародній злочинності, відмиванню грошей, що, зокрема, розглядалось як одне з важливих джерел фінансування міжнародного тероризму. Сюди також можна віднести й запропоновану Індією Конвенцію про боротьбу з актами ядерного тероризму.

Тим не менш, у зазначений період в ООН не існувало спеціалізованого органу для боротьби з міжнародним тероризмом. Його функцію виконувала Рада Безпеки ООН. Та й сам хід подій не висував перед ООН тих викликів, які могли б поставити під сумнів як статус організації, так і ступінь її результативності.

Не зважаючи на це, російська дипломатія діяла суворо у відповідності до проголошеної офіційної концепції зовнішньої політики РФ, усебічно використовувала потенціал ООН для розв'язання найскладнішої задачі – ліквідації міжнародного тероризму.

Загальна психологічна атмосфера, рівень впливовості Росії в світі та безпосередньо в ООН і ступінь гостроти усвідомлення масштабів проблеми під назвою "міжнародний тероризм" не йшли в порівняння з ситуацією, яка склалася в світі після подій 11 вересня 2001 р., коли наймогутніша країна світу – фактичний світовий гегемон – стала об'єктом зухвалого терористичного акту, який поклав початок нової епохи в історії міжнародних відносин.

Ці події значною мірою змінили формат обговорювання проблеми боротьби з міжнародним тероризмом і, серед іншого, надали нових підстав російським дипломатам для того, щоб у ХХІ ст. продовжити реалізацію обраної стратегії з цим феноменом. Згадані процеси потребують подальшого дослідження.

Література

1. **Бруз В. С.** ООН і врегулювання міжнародних конфліктів / В. С. Бруз. – К.: Либідь, 1995. – 110 с.; Бруз В. С. Українська дипломатія в ООН / В. С. Бруз // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Київ, 1998. – Вип. 1: Зовнішня політика і дипломатія. – С.100–103; Бруз В. С. Операції ООН з підтримання миру: уроки історії і шляхи підвищення її ефективності / В. С. Бруз // ООН у системі міжнародних відносин. Історичний досвід і перспективи: Ювілейний науковий збірник. – К., 1995. – С.24–35; Бруз В. С. ООН і НАТО: проблеми співробітництва / В. С. Бруз // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Київ, 2000 та ін.
2. **Віднянський С. В., Мартинов А. Ю.** Україна в Організації Об'єднаних Націй: 60 років участі у розв'язанні найважливіших міжнародних проблем. – К.: Генеза, 2006. – 240 с.
3. **Гончар Б. М.** Сучасні виклики міжнародній безпеці і ООН / Б. М. Гончар // Пам'ять століть. – 2005. – №5. – С.39–52.; Гончар Б. М., ООН, міжнародна безпека і США (1990–2000 рр.) / Б. М. Гончар, Ю. М. Боголій // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – К.,

2008. – Випуск 14. Зовнішня політика і дипломатія: історична ретроспектива, традиції і сьогодення. – С.176–191, та ін.

4. **Ковалев А. А.** Организация Объединенных Наций и борьба с терроризмом / А. А. Ковалев // Материалы торжественного собрания и научно-практической конференции Российской ассоциации содействия ООН, посвященной 60-летию Организации Объединенных Наций. – М.: Изд-во РУДН, 2006. – С.127–137.

5. **Ковалев Н. Д.** Актуальные проблемы международного сотрудничества в борьбе с терроризмом / А. А. Ковалев // Мировое сообщество против глобализации преступности и терроризма. – М.: Международные отношения. – 2002.

6. **Борисов А. Н.** Международно-правовые аспекты борьбы с терроризмом / А. Н. Борисов // Материалы торжественного собрания и научно-практической конференции Российской ассоциации содействия ООН, посвященной 60-летию Организации Объединенных Наций. – М.: Изд-во РУДН, 2006. – С.138–143.

7. **Иванов И.** Международная безопасность в эпоху глобализации / И. Иванов // Россия в глобальной политике. – 2003. – №1. – С.15.

8. **Ковалев Н.** Международное сотрудничество в борьбе с терроризмом / Н. Ковалев // Защита и безопасность. – 2002. – №1. – С.15–23.

9. **Пятецкий Л. Л.** Проблема терроризма в современном мире / Л. Л. Пятецкий // Международная жизнь, 2002. – №6. – С.45–49.

10. **Сафонов А. Е.** Необходима глобальная система противодействия терроризму / А. Е. Сафонов // Международная жизнь, 2003. – №1.– С. 35–42.

11. **Казеннов С. Ю.** Международный терроризм в условиях переходного миропорядка: недооценка угрозы [Электронный ресурс] / С. Ю. Казеннов, В. Н. Кумачев. – Режим доступа: www.russ.ru/politics/articles/19991123_terr-pr.html.

12. **Кудинов В.** Проявить искреннюю коллективную политическую волю в борьбе с международным терроризмом / В. Кудинов // Мировое сообщество против глобализации преступности и терроризма. – М., 2002.

13. **Концепция** внешней политики Российской Федерации // Международная жизнь. – 2000. – №№8–9. – С.3–14.

14. **Концепция** национальной безопасности Российской Федерации, утвержденная Указом Президента Российской Федерации от 10 января 2000г. № 24. Официальный сайт МИД РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mid.ru/ns-osndoc.nst/0e9272befa34209743256c630042d1aa/a54f9caa5e6875e432569fb004872a6?OpenDocument>.

15. **Выступление** представителя Российской Федерации С. Н. Карева в VI Комитете 55-й сессии ГА ООН по пункту 166 повестки дня "Меры по ликвидации международного терроризма" 13 ноября 2000 г. Официальный сайт МИД РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mid.ru/ns-rkonfl.nst/8850205d7c032570432569e000362cb1/432569e00034005f4325699c003c1194?OpenDocument>.

16. **Выступление** представителя Российской Федерации С. Н. Карева на пленарном заседании 55-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН по пункту 105 повестки дня: "Предупреждение преступности и уголовное

правосудие" 15 ноября 2000 года. Официальный сайт МИД РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mid.ru/ns-rkonfl.nst/8850205d7c032570432569e000362cb1/432569e00034005f4325699c003c11b7?OpenDocument>. 17. **Сообщение** МИД России о принятии резолюции Генеральной Ассамблеи ООН о противодействии новым угрозам и вызовам. Официальный сайт МИД РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mid.ru/ns-rkonfl.nst/8850205d7c032570432569e000362cb1/432569e00034005f43256df3002efde9?OpenDocument>. 18. **Сообщение** МИД России о принятии Генеральной Ассамблеей ООН Конвенции ООН против транснациональной организованной преступности. Официальный сайт МИД РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mid.ru/ns-rkonfl.nst/8850205d7c032570432569e000362cb1/432569e00034005f4325699c003c11dc?OpenDocument>. 19. **Выступление** Представителя Российской Федерации при ООН С. В. Лаврова в Совете Безопасности ООН 6 декабря 2000 года по проблеме терроризма. Официальный сайт МИД РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mid.ru/ns-rkonfl.nst/8850205d7c032570432569e000362cb1/432569e00034005f432569e00034005f432569a0051607c?OpenDocument>. 20. **Сообщение** МИД России об открытом заседании Совета Безопасности ООН по деятельности возглавляемого Россией Контртеррористического комитета (КТК) СБ ООН. Официальный сайт МИД РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mid.ru/ns-rkonfl.nst/8850205d7c032570432569e000362cb1/432569e00034005f43256f8f00446470?OpenDocument>. 21. **Сообщение** МИД России о докладе Генерального секретаря ООН по Афганистану. Официальный сайт МИД РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mid.ru/ns-rkonfl.nst/8850205d7c032570432569e000362cb1/432569e00034005f43256ab200452417?OpenDocument>. 22. **Выступление** представителя Российской Федерации в Совете Безопасности ООН по Афганистану 5 июня 2001 года. Официальный сайт МИД РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mid.ru/ns-rkonfl.nst/8850205d7c032570432569e000362cb1/432569e00034005f43256a64005146a2?OpenDocument>. 23. **Гуменюк Б.І.** Систематизація основних видів документів сучасного дипломатичного листування / Б. І. Гуменюк // Політика і час. – 1997. – №4. – С.53–57. 24. **Боголій Ю. М.** Проблема реформування ООН і позиція Сполучених Штатів Америки / Ю. М. Боголій // Вісник Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка. Історія. – К., 2006. – Вип.87–88. – С.4–8; **Боголій Ю. М.** Політика США в Організації Об'єднаних Націй щодо боротьби з міжнародним тероризмом (початок 2000-х рр.) / Ю. М. Боголій // Вісник Дипломатичної академії України. – К., 2006. – Вип. 12. та ін. 25. **Ціватий В. Г.** ООН у системі координат глобалізованого світу ХХІ століття: інституціональні традиції, цивілізаційний виміри, сучасні виклики / В. Г. Ціватий // Актуальні

проблеми міжнародних відносин. Зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип.55. – Ч.ІІ. – С.158–166. 26. **Капитоненко Н.** Исследование международного терроризма: теоретико-методологические аспекты / Н. Капитоненко // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка Інститут міжнародних відносин, 2009. – Випуск 86. Частина II (у двох частинах). – С.226–228. 27. **Материалы торжественного собрания и научно-практической конференции** Российской ассоциации содействия ООН, посвященной 60-летию Организации Объединенных Наций. – М.: Изд-во РУДН, 2006.

Шлеймович М. И. Место ООН в российской концепции борьбы с международным терроризмом (28 июня 2000 – 11 сентября 2001 г.)

На основе изучения опубликованных официальных документов анализируется позиция Российской Федерации по проблеме борьбы с международным терроризмом накануне событий 11 сентября 2001 г. в США.

Ключевые слова: Российская Федерация, Организация Объединенных Наций, международный терроризм.

Шлеймович М.І. Місце ООН в російській концепції боротьби з міжнародним тероризмом (28 червня 2000 – 11 вересня 2001 р.)

На основі вивчення опублікованих офіційних документів аналізується позиція Російської Федерації щодо проблеми боротьби з міжнародним тероризмом напередодні подій 11 вересня 2001 р. в США.

Ключові слова: Російська Федерація, Організація Об'єднаних Націй, міжнародний тероризм.

Shleymovich M. J. A place of UN in Russian conception of struggle against international terrorism (June, 28, 2000 – September, 11, 2001)

The article is analyzed position of Russia on issue of struggle against international terrorism on the eve of events of September, 11, 2001 in the USA.

Keywords: Russian Federation, United Nations, international terrorism.